

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2-6 A 11
00580 Helsinki
olli.saari@vapaa-ajankalastaja.fi

ASiantuntijalausunto
OLLI SAARI

19.3.2021

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Viite Kirjallinen asiantuntijalausuntopyyntö sähköpostitse 16.3.2021 (HE 30/2021)

Asia Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön lausunto

Suomi ja Norja ovat uudistaneet ja vahvistaneet Tenojoen kalastussopimuksen ja siihen liittyvän kalastussäännön, joka astui voimaan vuoden 2017 kalastuskaudella. Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta pyytää asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä (HE 30/2021) eduskunnalle kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta annetun lain muuttamisesta (Tenon voimaansaattamislaki). Lain säännöstä erityiseen kalastuslupakiintiöön kuuluvista kalastusluvista muutettaisiin niin, että laissa säädettäisiin nykyistä selkeämmin erityiskiintiölupien käytöstä ja lupien myöntämisen perusteina käytettävistä tiedoista. Kalatalousaluetta koskevaa sääntelyä täydennettäisiin julkista hallintotehtävää hoitavan vastuiden ja valvonnan osalta. Lisäksi osasta luvanmyyjälle määräytyistä tehtävistä säädettäisiin tarkentavasti Tenon voimaansaattamislain ja sen nojalla annettavalla asetuksella. Esityksellä selvennetään ja täydennetään erityistä kalastuslupakiintiötä koskevaa sääntelyä. Esityksessä muutettaisiin alle 18-vuotiaiden paikkakuntalaisten kalastusluvut maksuttomiksi. Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) esittää lausuntonaan seuraavaa.

Vuoden 2021 alusta alkaen Tenojoen kalastuslupien myynnin järjestäminen siirtyi Lapin ELY-keskukselta paikalliselle kalatalousalueelle. Lupamyynnin hallinnoinnin muutos edellyttää teknisiä korjauksia säädösteksteihin ja vastuiden tarkennuksia.

Kokonaisuudessaan ulkopaikkakuntalaisille vapakalastajille on ollut myynnissä Suomen puolelle Tenojokea yhteensä 5500 rantakalastuslupaa ja 5500 venekalastuslupaa kalastuskauden aikana. Erityisenä ryhmänä ulkopaikkakuntalaisille kalastusoikeuden haltijoille on määritelty maa- ja metsätalousministeriön asetuksella tästä oma lupakiintiönsä, jonka suuruus on Tenon kalastussään-

nön mukaan enintään kolmasosa kokonaiskiintiöistä. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan Tenon lohikannan tilan heikentyneen ja myytävien lupien kokonaismäärään kohdistuvan paineita vähennykseen. Lupien kokonaismäärät määritettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Esityksen mukaan Tenon voimaansaattamislakia muutettaisiin siten, että muutetaan kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta annetun lain (176/2017) 8 §, 10 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta ja 12 §, sellaisena kuin niistä on 8 § osaksi laeissa 232/2018 ja 233/2019, sekä lisätään lakiin uusi 8 a ja 8 b §.

Ulkopaikkakuntalaisille kalastusoikeuden haltijoille varatun erityisen kalastuslupakiintiön lupien myynissä on esiintynyt alkuperäisestä tarkoituksesta poikkeavaa käytäntöä, joka pyritään poistamaan esityksen mukaisesti säännöksiä tarkentamalla. Säännösten muutoksilla varmistettaisiin kyseisten lupien myynti ensisijaisesti ulkopaikkakuntalaisille omistukseen perustuvien kalastusoikeuksien haltijoille hyödyntäen Maanmittauslaitoksen tuottamia tietoja. Erityisen kalastuslupakiintiön myymättä jäävät luvat vapautuisivat maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettävällä tavalla yleiseen lupamyyntiin.

Tenojoen uudistetut kalastuslupien hinnat alkaen vuodesta 2017 ovat nostaneet vuorokausimaksuja ajankohdasta ja kalastusvyöhykkeestä riippuen jopa sadoilla prosenteilla verrattuna vuonna 2016 voimassa olleeseen tilanteeseen. Taulukossa on esitetty hintojen kehitystä vuosina 2016-2020.

Ulkopaikkakuntalaisten kalastusoikeutta omistamattomien kalastuslupien hinnat eri kalastusvyöhykkeillä Tenojoella vuosina 2016-2020.

Lupatyyppi	Kalastusvyöhyke	Hinnat € / vrk				
		2016	2017	2018	2019	2020
Vene 1 vrk	Nuorgam	40	50	60-80	60-80	60-80
Vene 1 vrk	Vetsikko	40	50-80	60-80	60-80	60-85
Vene 1 vrk	Utsjoki	40	50-60	60-80	65-85	70-90
Vene 1 vrk	Outakoski ja Inarijoki	40	60	60-80	60-80	60-80
Ranta 1 vrk	Nuorgam	25	45	50	50	50
Ranta 1 vrk	Vetsikko	25	40-60	50	50	55
Ranta 1 vrk	Utsjoki	25	35-45	50	55	60
Ranta 1 vrk	Outakoski pääuoma	25	60	50	40-50	40-50
Ranta 1 vrk	Inarijoki	10	40	25	25	40
Nuoret 18v. vene	Kaikki vyöhykkeet	5 € / vko	40	40	40	40
Nuoret 18v. ranta	Kaikki vyöhykkeet	5 € / vko	25	25	25	25
Puolisolupa	Kaikki vyöhykkeet	5 € / vrk	ei saatavissa 2017-2020			

Nuoret alle 16v. Vuonna 2020 lapsilupia maksutta toisen luvanhaltijan lupaan liitettyinä.

Tenojoen lohikantojen tila on heikentynyt

Esityksen perusteluissa tuodaan esille tarve Tenojoelle myytävien kalastuslupien kokonaismäärän rajoittamiseen heikentyneiden lohikantojen takia. Myytävien kalastuslupien kokonaismäärästä säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

SVK pitää tärkeänä, että mahdollisen lupamäärän rajoittamisen osalta toimitaan tasapuolisesti ja ulkopaikkakuntalaisille myytävien vene- ja rantakalastuslupien määrät pidetään suhteessa samalla tasolla kuin aiemmin. SVK:n näkemyksen mukaan ulkopaikkakuntalaisten matkailukalastukselle varattu lupakiintiö on ollut kokonaisuudessaan liian pieni lupien kysyntään nähden ja muodostaa rajoitteita Tenojoelle suuntautuviin kalastusmatkoihin.

SVK pitää tutkittuun tietoon perustuvaa kalastuksen säätelyä tarpeellisenä ja kannattaa Tenon lohikantoihin kohdistuvan kalastuksen väliaikaista rajoittamista kantojen elvyttämiseksi. Vuonna 2020 Tenojokeen nousi tutkimusten mukaan vain reilut 14 000 lohta, joka on määränä erittäin vähäinen vesistön potentiaaliin nähden. SVK korostaa kalastuksen rajoitustoimissa tasapuolisuutta kaikkien kalastajaryhmien ja eri pyydysten välillä.

8§ Kalastuslupien myynnin järjestäminen

Tenojoen kalastuslupien myynnin järjestämisen siirryttyä ELY-keskukselta vuoden 2021 alusta paikalliselle kalatalousalueelle **säädöksiin tehtävät tekniset tarkennukset ovat tarpeellisia.** Kalastuslupatulojen tilittämisen ja muiden teknisten käytäntöjen osalta SVK ei näe tarvetta lausua esityksestä.

SVK nostaa esiin Tenojoen kalastuslupien myynnissä vuosia esiintyneet huonot käyttäjäkokemukset. Kalastuslupien saaminen seurueen tai perheen yhteiselle kalastusmatkalle on ollut jo aiemminkin vaikeaa ulkopaikkakuntalaisten pienen lupakiintiön takia. Kalastuslupajärjestelmää tulee kehittää huomioiden myös kalastusoikeutta omistamattomat ulkopaikkakuntalaiset kalastajat.

10§ Kalastuslupien hinnoittelu

Lasten ja nuorten kalastusharrastuksen ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi paikallisten alle 18-vuotiaiden maksuttomat kalastusluvut ovat kiitettävä ratkaisu. **SVK esittää 10§ lisättäväksi myös ulkopaikkakuntalaisten alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten maksuttomat vapakalastusluvut.** Tämä lisäys huomioisi kaikkien ikäryhmään kuuluvien kalastajien kalastuskulttuurin kehittymisen ja säilymisen mukaan lukien ulkopaikkakunnilla asuvat saamelaiset nuoret.

Voimassa olevan Tenon voimaansaattamislain 10§ todetaan, että hintojen määrittelemisessä otetaan huomioon vastaavatyypisten kalastuslupien markkinatilanne. Kyseistä lain säännöstä ei ole riittävästi noudatettu. Tenojoen kalastuslupien hinnat ulkopaikkakuntalaisille kalastajille vuosina 2017-2020 eivät ole linjassa lohien vapakalastuksen yleiseen hintatasoon Suomessa ja ovat useita Norjan lohienkalastuskohteita kalliimpia. Esimerkiksi Tornionjoella täysi-ikäisen lohienkalastuslupa yhden kunnan alueelle maksaa 60 € / kalastuskausi tai koko rajajoen kattavalle yhteislupa-alueelle 20 € / vrk, 80 € / vko ja 160 € / kalastuskausi. Simojoella kalastuslupa Simon kunnan alueelle maksaa 15 € / vrk ja 70 € / kalastuskausi.

SVK esittää Tenojoelle aikuisten ulkopaikkakuntalaisten kalastajien kalastuslupien venekalastuksen maksimihinnaksi 60 € / vrk ja rantakalastuksen maksimihinnaksi 40 € / vrk. Nämä maksimihinnat tulisi sisällyttää nyt esityksessä käsiteltävän Tenon voimaansaattamislain 10 § kalastuslupien hinnoittelusta. Tenon voimaansaattamislain 10§ nykyisin säädetty Tenojoen kalastuslupan maksimihinta 150 € / vrk on johtanut tilanteeseen, jossa kalastuslupien hinnat ovat voimakkaasti nousujohteiset ja kohtuuttoman kalliita erityisesti perheille. Tenojoen lohikannat ovat kalastuksellisesti nykypäivänä keskitasoiset tai heikot. Korkeisiin lupahintoihin ei ole kalakantojen puolesta perusteita.

Tenojoen kalastuslupien valikoimaan tulisi lisätä mahdollisuus ostaa muun kalalajin kuin lohien kalastukseen oikeuttava lupa. Kalastajilta saadun palautteen perusteella esimerkiksi harjuksen kalastamiseen oikeuttavalle edullisemmalle luvalla olisi kysyntää ja sellainen olisi lohikannan heikentyneen tilan takia myös kalakantojen näkökulmasta hyvin perusteltua.

12§ Erityinen kalastuslupakiintiö

Ulkopaikkakuntalaisille kalastusoikeuden haltijoille varattu erityinen kalastuslupakiintiö ja sen käyttö ovat olleet sekavia. SVK:n näkemyksen mukaan esityksen mukaiset uudet säännökset selkeyttäisivät kyseisen kalastusoikeuden määräytymisen perusteita ja sen käyttöä. Esityksestä ei käy ilmi kuinka muutokset vaikuttaisivat erityisen kalastuslupakiintiön suhteelliseen osuuteen kaikista myytävistä kalastusluvista. **Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettävien lupamäärien osalta SVK pitää tärkeänä, että yleisessä myynnissä olevien ulkopaikkakuntalaisten vene- ja rantakalastuslupien suhteellinen määrä ei laske aiempaan tilanteeseen verrattuna.** Tärkeää on myös huolehtia tästä erityisestä kalastuslupakiintiöstä myymättä jäävien lupien nopeasta siirtämisestä yleisesti kaikille ulkopaikkakuntalaisille myytävien kalastuslupien kiintiöön.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Olli Saari
toiminnanjohtaja